

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 12Co/31/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4209214837
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 06. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Pátrovičová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2018:4209214837.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Renáty Pátrovičovej a sudcov JUDr. Sone Zmekovej a JUDr. Denisy Šaligovej, v spore žalobkyne: G. H., rodená G., narodená XX.XX.XXXX, bytom F. B., T. hrdinov XXX/XX, zastúpená: advokátkou JUDr. Oľga Szabó, so sídlom Patince, J. Fučíka 213, proti žalovanej: I. J. Y., bytom Zlatná na B., C. XXX, zastúpená: advokátkou JUDr. Natália Borsosová, so sídlom Komárno, Ul. bisk. Királya 6, o zaplatenie 1.277,65 eura a náhradu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 8.300 eur, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Komárno zo dňa 30. júla 2013 č. k. 6C/282/2009-392, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku o zamietnutí žaloby o náhrade škody v sume 1.277,65 eura **p o t v r d z u j e**.

Žalovanej priznáva voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

.Okresný súd Komárno (súd prvej inštancie) rozsudkom zo dňa 30. júla 2013 č. k. 6C/282/2009-392 (napadnutý rozsudok) konanie o náhradu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 8.300 eur zastavil, žalobu o náhradu škody v sume 1.277,65 eura zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že o nich rozhodne osobitným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. V odôvodnení napadnutého rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa žalobou podanou dňa 01.12.2009 domáhala, aby súd žalovanú zaviazal zaplatiť jej náhradu výdavkov za stomatologické vyšetrenie v rokoch 2002 až 2007 a protetiku vo výške 1.277,65 eura ako aj náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v súlade s § 444 OZ vo výške stanovenej súdom.

3. Žalobkyňa žalobu odôvodnila tým, že v roku 2002 vyhľadala žalovanú kvôli poskytnutiu stomatologickej starostlivosti, v rámci ktorej bol vyhotovený ľavý dolný krátky mostík. Po vyhotovení žalovaná jej dala vyskúšať na jeden deň a ona cítila, že tento mostík nie je podarený, ako keby neboli zuby na svojom mieste, a preto bolela celá ústna dutina. Hneď na druhý deň povedala žalovanej, že mostík nie je dobrý, ale žalovaná tvrdila, že „zuby sú pekné“ a dobre tam sedia. Presvedčila ju, že postupom času to bude lepšie a mostík nalepila. Za pár dní bolo treba tie „pekné zuby“ odstrániť, nakoľko pôsobili iba nepríjemnosti. Toho času užíva už druhý mostík, ktorý bol vyhotovený v roku 2002. Nie je spokojná ani s týmto mostíkom, lebo mala zdravotné ťažkosti a po vyhotovení röntgenových snímok odporúčali mostík odstrániť. Vzhľadom na finančnú situáciu nemohla odporúčaniu lekára vyhovieť. Nakoľko už mala zubnú protézu nepotrebovala tak často chodiť k zubárovi. Lenže horné zuboradie mala už zastaralé, skoro 20 ročné, preto žalovaná ju nahovorila na nový horný mostík. Nakoľko ona nebola spokojná s dolným mostíkom, nerada podstúpila zákrok, ale predsa na psychický nátlak žalovanej povolila vyhotoviť horný okrúhly mostík. Následne dňa 22.06.2006 žalovaná odstránila starý mostík, bol

to veľmi bolestivý zákrok napriek tomu, že dostala viac injekcií. Hneď vytiahla aj horný zub a zobrala aj vzorku na protetiku. Neskôr sa dozvedela, že na liečenie a zahojenie rán po vytiahnutí zubu je predpísaná doba 6 týždňov. Okrúhly mostík bol hotový o mesiac a hneď sa dostali najavo chyby, nakoľko medzi ďasnami a novou zubnou protetikou bola veľká zubná medzera. Keď reklamovala, žalovaná reagovala tým, že ďasná postupne narastajú. Nakoľko mala bolesti a cítila, že zub sa kazí pod protetikou, hľadala žalovanú viackrát, ale bola na dlhej dovolenke. Keďže mala rodinné problémy, záväzky, preto žalovaná vyhľadala so sťažnosťou až v septembri 2007. Poukázala na to, že potrava zostáva medzi ďasnami a protetikou, tam zapácha a je to veľmi nepríjemné. Žiadala, aby zobrala von celú zubnú protetiku, ale na to povedala, že je to dvojhodinová práca, aby používala ústnu vodu. Nakoľko žalovaná nemala uzavretú zmluvu s jej poisťovňou - Európska zdravotná poisťovňa - za každé vyšetrenie a za každý lekársky zákrok musela platiť v hotovosti. Na začiatku liečenia tam chodila týždenne minimálne 3x, a za jednu návštevu platila 500 - 800 Sk. Za zubnú protézu musela zaplatiť plnú hodnotu materiálu a prácu zubného technika a lekára. Za stomatologické ošetrenie dokázateľne vyplatila 38.490,48 Sk, t.j. 1.277,65 eura. Žiaľ, ostatné účty sa nezachovali, resp. nedostala od lekárov účet za zaplatené peniaze. Mala problémy spôsobené dolným mostíkom, boleli ju nielen ďasná, ale aj uši a musela navštíviť odbornú ambulanciu, kde odborný lekár odporúčal ísť na zubný röntgen. Žalovaný napísal výmenný list, ale s výsledkami už navštívila iného zubára. Koncom septembra 2007 sa obrátila na Dr. Gergelya Oláha. S jeho prácou a starostlivosťou bola spokojná. Vytiahol jej zub, z ktorého bol odstránený zubný kameň, tým že nebol to ľahký zákrok. Odstránil horný okrúhly mostík, ktorý nevydržal ani jeden rok, napriek tomu, že údajná garancia je trojročná. Medzičasom podala sťažnosť na žalovaného na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou pobočka Nové Zámky o čom sa dozvedel aj Dr. Gergely Oláh. Nakoľko nechcel chodiť po súdoch, v máji 2008 si musela hľadať tretieho zubára Dr. Hanzlíkovú. Nakoľko sa jej zapálila rana po vytiahnutí zubu a pani doktorka bola práve na dovolenke musela hľadať štvrtého zubára, s ktorým bola spokojná a ktorý vyhotovil aj nový horný mostík, ktorý používa bez bolesti a bez problémov.

4. Na pojednávaní dňa 08.02.2011 súd prvej inštancie pripustil zmenu žalobného petitu tak, že žalovaná je povinná žalobkyni zaplatiť náhradu výdavkov za stomatologické ošetrenie v rokoch 2002 a 2007 a protetiku vo výške 1.277,65 eura a náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 8.300 eur a náhradu trov konania, do 15 dní po právoplatnosti rozsudku.

5. Žalovaná vo svojom písomnom podaní doručenom súdu dňa 09.07.2010 uviedla, že žalobkyňa začala byť nespokojná so zdravotnými službami, ktoré jej ona poskytla v roku 2006, až v máji 2008, kedy podala sťažnosť na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Zo zdravotných záznamov žalobkyne vyplýva, že dohodu o poskytovaní lekárskej starostlivosti so žalobkyňou uzatvorila dňa 03.05.2004. Dňa 06.12.2005 pri preventívnej prehliadke konštatovala, že chrup žalobkyne je v poriadku a pripravený na výrobu novej protetickej náhrady. Ako prioritné riešenie protetickej náhrady navrhla žalobkyni snímateľnú náhradu a nie mostík. Žalobkyňa však zásadne odmietala takéto riešenie, preto vykonala všetky potrebné úkony, aby sa mohla nasadiť fixná náhrada - mostík. Keďže chrup žalobkyne bol úplne vyhojený a pripravený na nasadenie fixnej náhrady, táto jej bola nasadená dňa 22.06.2006. Vtedy, keď nasadila mostík žalobkyni, tá mala riadne vyhojené ďasná a v tom čase mala zachované aj pilierové zuby prvej triedy, čo je základným predpokladom možnosti nasadenia fixnej náhrady. Po nasadení mostíka (dňa 22.06.2006) žalobkyňa bola s mostíkom veľmi spokojná, nemala k nemu žiadne výhrady ani po stránke stomatologickej, ani po stránke estetickej. O päť dní, teda dňa 27.06.2006 žalobkyňa sa vrátila do jej ambulancie s tým, že ju bolí zub č. 17 pod novým mostíkom. Tento zub v ten deň bezodkladne lége artis ošetrila pulpextrakciou a zároveň žalobkyňu predvolala na ďalšie ošetrenie tohto zuba o týždeň. Na ďalšie ošetrenie žalobkyňa však neprišla. Až 02.10.2007, teda po 14 mesiacoch telefonicky žiadala, že chce si dať zröntgenovať chrup, ale osobne sa do ambulancie nedostavila. Uviedla ďalej, že závery Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou nie je možné považovať za objektívne, už aj len z toho zásadného dôvodu, že úrad posudzoval oprávnenosť jej postupu pri ošetrení žalobkyne v roku 2006 podľa náleзов získaných o dva roky neskôr, teda v roku 2008. Úrad pritom vychádzal zo záverov konzultanta, ktorý sa vyjadroval k celkovému stavu chrupu žalobkyne podľa snímku OPG vykonaného v roku 2008 (ktorý vykazuje vertikálnu aj horizontálnu rezorpciu alveorálnej kosti). Ona vykonala všetky potrebné úkony preto, aby sa fixná náhrada mohla vyhotoviť a nasadiť žalobkyni, stav, ktorý následne nastal bol zapríčinený tým, že žalovaná neprišla na následnú kontrolu a ošetrenie zuba č. 17. Zdravotnú starostlivosť poskytla v súlade s ust. §-u 4 ods. 3 zákona 576/2004, pretože pred nasadením nového mostíka žalobkyni zvyškový chrup ošetrila komplexne a lége artis a v decembri 2005 už celý chrup bol v poriadku a pripravený na fixnú náhradu. Následne bol objednaný a vyrobený nový mostík, ktorý jej bol nasadený dňa 22.06.2006. Dňa 27.06.2006 bezodkladne ošetrila zub č. 17 a objednala žalobkyňu na

ďalšie ošetrovanie, na ktoré však už neprišla. Tým, že pacientka, teda žalobkyňa porušila svoje zákonné povinnosti ust. v §-e 6 ods. 3 písm. a/, b/, c/ a e/ zákona č. 277/1994 Z. z. sama si spôsobila zhoršenie stavu jej chrupu, ale aj možnosť objektívne a v súlade so zákonom posúdiť správnosť liečených postupov poskytnutých jej do 27.06.2006. Čo sa týka zaplatenia súm, ktoré žalobkyňa vynaložila na ošetrovanie jej chrupu, považuje sa nedôvodnú, pretože tie výkony, za ktoré žalobkyňa jej zaplatila boli vykonané a tým, že žalobkyňa dva roky zanedbávala svoj chrup sama zapríčinila nutnosť ďalších stomatologických vyšetrení, za ktoré takisto ona nezodpovedá.

6. Súd prvej inštancie vykonal znalecké dokazovanie, pričom zo záverov znaleckého posudku č. 1/2012 MUDr. Juraja Strechu PhD., znalca z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie stomatológia vyplýva, že v zdravotnej dokumentácii žalobkyne nie je žiaden relevantný zápis o tom, v akom stave boli pilierové zuby (č. 17, 13, 23, 25 a 27) pred vyhotovením horného kruhového fixného mostíka a akým spôsobom boli tieto ošetrované a pripravené na vyhotovenie horného kruhového mostíka. Podľa rtg OPG z 2005 je zrejmé, že pod koreňmi týchto zubov neboli žiadne zápalové procesy a zub 21 a 25 boli s prítomnými kazmi pod korunkami starého mostíka. Zub 21 bol extrahovaný, čo je správne rozhodnutie, inkriminovaný zub 25 bol nejakým spôsobom ošetrovaný, ale v zdravotnej dokumentácii nie je okrem vykonanej pulpextrakcie žiadny záznam o charaktere ošetrovania tohto zuba a ani detailné rtg snímky pred vyhotovením horného mostíka. Po vyhotovení a nasadení horného mostíka pacientka prišla po piatich dňoch na ošetrovanie s bolesťou zuba 17, ktorý bol ošetrovaný v ten deň pulpextrakciou. Na ďalšie ošetrovanie však pacientka už neprišla. Po 15 mesiacoch bol vyhotovený OPG snímok, s ktorým sa dostavila na ošetrovanie k MUDr. Oláhovej kde jej bol extrahovaný zub 25 (po rozpílení ľavej časti horného mostíka) a následne za ďalšie dva dni bol extrahovaný aj zub 27. Zo záverov tohto znaleckého posudku ďalej vyplýva, že nie je možné jednoznačne odpovedať na tú otázku, či fixná náhrada bola nasadená žalobkyni žalovanou lége artis, pretože neexistuje detailná rtg dokumentácia po ošetrovaní pilierových zubov 25 a 27 v roku 2004, ani rtg dokumentácia po nasadení horného mostíka v roku 2006. Na základe nálezu na rtg - OPG snímku zo dňa 25.11.2005 zuby č. 17, 13, 23 a 27 boli v dobrom stave, bez zápalových nálezov pod koreňmi a vhodné pre použitie ako pilierových zubov. Zub č. 21 bol extrahovaný, čo bolo podľa rtg z roku 2005 indikované. Zub 25 bol údajne po endodontickom ošetrovaní (v dokumentácii nie je zmienka o charaktere tohto ošetrovania) ošetrovaný však tento zub musel byť, lebo inak by sa nedala v zubnej technike vytvoriť fixná náhrada. Keďže rtg snímok z roku 2007 je vyhotovený až po 15 mesiacoch od nasadenia horného mostíka, za ten čas mohol vzniknúť opakovaný kaz pod korunkou zuba č. 25 z rôznych príčin. Po piatich dňoch po nasadení horného mostíka sa pacientka dostavila do ambulancie MUDr. Kádekovej s bolestivým zubom č. 17. Pravdepodobne išlo o zápalový proces zubnej drene, čo MUDr. Kádeková riešila otvorením zuba cez korunku a odstránením zubného nervu. Toto ošetrovanie bolo správne. Tento stav však vyžadoval ďalšie, následné ošetrovanie, na ktoré sa však už pacientka nedostavila. Dôsledok tohto stavu je rozpad zuba v korunke. Stav chrupu žalobkyne od 27.06.2006 do 30.05.2008 sa mohol zhoršiť v dôsledku toho, že žalobkyňa nerešpektovala nariadený liečebný režim, a to preto, lebo otvorenie zuba č. 17 a nepokračovanie v jeho liečbe spôsobilo rozpad zuba v korunke mostíka a následnú potrebu ho extrahovať. Z obsahu znaleckého posudku vyplýva aj to, že podľa vyšetrenia stavu chrupu žalobkyne u súdneho znalca bola v ústnej dutine už ďalšia protetická práca pozostávajúca z fixného strmeňa a hornej snímateľnej náhrady a dolnej snímateľnej parciálnej náhrady, pričom hygiena v ústnej dutine bola nedostatočná a protetické náhrady pacientka nenosí. Hygienické návyky ústnej hygieny u žalobkyni sú nedostatočné, to môže byť dôsledok komplikácií každej protetickej práce.

7. Ďalej uviedol, že zo spisu Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ktorý bol súdu predložený) vyplýva, že listom zo dňa 20.08.2008 Úrad oznámil žalobkyni, že na základe zistení tohto úradu v dobe od júna 2006 do októbra 2007 žalobkyni v neštátnej zubnej ambulancii MUDr. Evy Kádekovej nebola poskytnutá zdravotná starostlivosť správne, nebola v súlade s ust. §-u 4 ods. 3 zákona č. 576/2004 Z. z., a preto sťažnosť žalobkyne považuje úrad za opodstatnenú.

8. Z obsahu príjmového pokladničného dokladu zo dňa 23.10.2008 vyplýva, že od G. H. bola prijatá suma 20.000,- Sk, účel platby: doplatok za protet. prácu, nie je však z neho zistiteľné kto túto sumu od žalobkyni prijal. Z obsahu príjmového pokladničného dokladu zo dňa 24.10.2008 vyplýva, že od Sereny Borosovej bola prijatá suma 4.000,- Sk, účel platby: doplatok za protet. prácu, nie je však z neho zistiteľné kto túto sumu od žalobkyni prijal. Z obsahu príjmového pokladničného dokladu (z č.l. 9) vyplýva toľko, že na ňom je razítko žalovanej, nie je čitateľný na ňom ani účel platby, ani deň jeho vyhotovenia a ani suma, o ktorú sa malo jednať. Z obsahu príjmového pokladničného dokladu (z č.l. 11) vyplýva toľko, že na ňom je razítko žalovanej, nie je čitateľný na ňom ani účel platby, ani deň jeho vyhotovenia a ani

suma, o ktorú sa malo jednať. Z obsahu príjmového pokladničného dokladu zo dňa 27.06.2006 vyplýva, že zubný technik R.G. od G. H. prijala suma 9.400,- Sk, účel platby: zhotovenie stomatoprotetického výrobku. Z obsahu príjmového pokladničného dokladu zo dňa 20.09.2008 vyplýva, že I.. R. S. v tento deň prijala od G. H. sumu 1.368,- Sk. Z obsahu príjmového pokladničného dokladu zo dňa 16.09.2008 vyplýva, že I.. R. S. v tento deň prijala od G. H. sumu 1.634,- Sk. Z obsahu príjmového pokladničného dokladu č. 151 196 zo dňa 26.06.2008 vyplýva, že od žalobkyni bola prijatá suma 125,- Sk, nie je však z neho zistiteľné kto túto sumu prijal od žalobkyni a na aký účel.

9. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie ďalej zistil, že dňa 22.06.2006 žalovaná žalobkyni nasadila horný kruhový fixný mostík. Dňa 27.06.2006 žalobkyňa opakovane vyhľadala ambulanciu žalovanej s tým, že ju rozbolel zub č. 17. V tento deň žalovaná ošetrila zub č. 17 a žalobkyňu objednala na ďalšiu kontrolu, následne však žalobkyňa nevyhľadala ambulanciu žalovanej.

10. V tomto konaní žalobkyňa sa domáha zaplattenia 1.277,65 eur ako aj náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 8.300 eur, dôvodiac, že takáto škoda jej vznikla v dôsledku toho, že žalovaná jej neposkytla správnu stomatologickú zdravotnú starostlivosť.

11. Podaním doručeným súdu dňa 15.05.2012 žalobkyňa súdu oznámila, že v časti o náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 8.300 eur žalobu berie späť. Žalovaná súhlasila týmto čiastočným späťvzatím žaloby, preto konanie v tejto časti zastavil podľa § 96 ods. 1 OSP.

12. Súd prvej inštancie konštatoval, že v tejto veci nejde o prípad osobitnej zodpovednosti, z toho dôvodu v tomto prípade prichádza do úvahy všeobecná zodpovednosť žalovanej podľa § 420 OZ. Vzhľadom na uplatnený nárok žalobkyne, dokazovanie zameralo na zistenie, či sú dané zákonné podmienky vzniku všeobecnej zodpovednosti žalovanej za spornú škodu. Predpokladmi vzniku tejto zodpovednosti sú: 1/ porušenie právnej povinnosti, 2/ existencia škody, 3/ príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a škodou, 4/ zavinenie. Všetky tieto predpoklady vzniku zodpovednosti musia byť splnené súčasne.

13. Žalobkyňa tvrdila, že žalovaná jej neposkytla správnu stomatologickú starostlivosť, a preto sa domáha náhrady škody. Žalovaná však neuviedla konkrétne kedy a akým konaním žalovanej k vzniku škody, nekonkretizovala v čom presne spočívala nesprávna zdravotná starostlivosť. Taktiež nekonkretizovala žalovanú sumu, nie je zrejmé z čoho pozostáva, z pokladničných dokladov nie je možné zistiť účel platieb. Vznik škody, t.j. jej existenciu, príčinnú súvislosť s protiprávnym konaním žalovanej a výšku škody musí preukázať navrhovateľka. Svoj nárok opiera výlučne o oznámenie Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou zo dňa 20.08.2008, ktorého závery však nie sú záväzné v súdnom konaní, a preto nariadil vo veci znalecké dokazovanie.

14. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že z vykonaného dokazovania, a to ani zo znaleckého dokazovania, ani z výsluchu vypočutých svedkov nie je možné vyvodit' jednoznačný záver o tom, že žalovaná porušila nejakú svoju zákonnú povinnosť v rámci poskytovania stomatologickej zdravotnej starostlivosti, a to takú svoju povinnosť, ktorá sa týkala vykonania jednotlivých úkonov zdravotnej starostlivosti, nie však povinnosť podrobne a rozsiahle tieto svoje úkony administratívne spracovať v zdravotnej dokumentácii. V konaní nebolo preukázané, že by žalovaná niektorý úkon ňou vykonaný v rámci stomatologickej zdravotnej starostlivosti vykonala nie v súlade lége artis, prípadne zle posúdila indikáciu niektorého úkonu ňou vykonaného.

15. Na základe toho súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňou nebola preukázaná škoda, porušenie právnej povinnosti žalovanou a takto logicky absentuje aj príčinná súvislosť medzi vyše uvedenými predpokladmi zodpovednostného vzťahu. Zákonné predpoklady vzniku všeobecnej zodpovednosti žalovanej súd vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania nemal za bezpochybné preukázané. V tomto konaní pritom nestačí len tvrdenie o existencii predpokladov zodpovednostného vzťahu, tieto musia byť preukázané nad akúkoľvek pochybnosť. Žalobkyňa teda neuniesla dôkazné bremeno, ktoré jej zákon ukladá v tomto sporovom občiansko-právnom konaní, preto žalobu o zaplattenie 1.277,65 eura zamietol.

16. Záverom poznamenal, že žalobkyňa konkrétne námietky proti zadováženému znaleckému posudku neuviedla, len vzhľadom na jeho závery spochybnila jeho správnosť. Súd prvej inštancie na základe takejto námietky nepovažoval za dôvodné vo veci nariadiť kontrolné znalecké dokazovanie.

17. O trovách konania rozhodol podľa ust. §-u 151 ods. 3 OSP tak, že o nich rozhodne samostatným uznesením.

18. Proti uvedenému rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, žiadala rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uviedla, že súd prvej inštancie nedostatočne zistil skutkový stav, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, a to vykonanie kontrolného znaleckého dokazovania. Poukázala na to, že navrhla vypočuť I.. D. M., konzultanta dohliadajúceho orgánu - Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, ktorého považovala za kľúčového svedka. Podľa jej názoru, ak by bol tento svedok vypočutý pred znaleckým dokazovaním, významne by prispel a pomohol znalcovi svojou výpoveďou pri vypracovaní znaleckého posudku. Súd však pred výsluchom kvalifikovaného odborníka v danej oblasti s dlhoročnou praxou a skúsenosťami uprednostnil výsluchy svedkov Z. V., I.. B. a I.. R.. Podľa jej názoru zo znaleckého posudku sa nedá vyvodiť jednoznačný záver. Znalec sa pri zodpovedaní každej jednej otázky opiera o nedostatočne vedenú zdravotnú dokumentáciu, z ktorej nie je možné zistiť a zároveň odpovedať na zadané otázky. Je nepredstaviteľné, aby záver znaleckého posudku sa opieral hlavne o také skutočnosti ako je zdravotná dokumentácia vedená stomatológom, nakoľko jej vedenie pacient nemohol, ani nemôže ovplyvniť. Znalec nevedel odpovedať na položené otázky, avšak Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou zistil podľa rtg snímok, že zdravotná starostlivosť v neštátnej zubnej ambulancii I.. Y. nebola v súlade s § 4 ods. 3 zákona č. 576/2004 Z. z. Práve preto je potrebné vypracovanie kontrolného znaleckého posudku. Vytkla súdu prvej inštancie, že nereagoval na jej písomné žiadosti o vydanie rtg snímok zo spisu za účelom vypracovania náhradného znaleckého posudku. V rozsudku nie je uvedené ako súd vyhodnotil závery dohliadajúceho orgánu, prečo nebral do úvahy jeho stanovisko. Poukázala na to, že žalovaná mala povinnosť v zmysle § 19 a § 21 zák. č. 576/2004 podrobne a rozsiahle svoje úkony, ktoré previedla, administratívne spracovať v zdravotnej dokumentácii, ktorá však nebola vedená správne. Žalobkyňa v odvolaní ďalej citovala zo stanovísk MUDr. M.. Konštatovala, že škodu špecifikovala predložením príjmových pokladničných blokov, pričom dva z nich súd prvého stupňa nesprávne špecifikoval, že nie je z nich možné zistiť potrebné údaje. Poukázala na to, že súd prvého stupňa ju ani raz nevyzval na odstránenie nedostatku žaloby v súvislosti so špecifikáciou škody. Ďalej uviedla, že súd prvej inštancie sa dopustil procesného pochybenia, čím odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom. Dňa 29.07.2013 doručila súdu a zároveň faxom zaslala dňa 26.07.2013 žiadosť o odročenie pojednávania z dôvodu, že jej právna zástupkyňa je práceneschopná a pripojila aj originál vyjadrenia ošetrojúceho lekára, že právna zástupkyňa nie je schopná zúčastniť sa súdneho pojednávania. Uviedla, že zdravotné ťažkosti pretrvávajú naďalej a lekárske potvrdenie vie predložiť len dodatočne, nakoľko jej ošetrojúci lekár čerpá dovolenku. Má za to, že bol daný dôležitý dôvod na odročenie pojednávania a boli splnené všetky predpoklady.

19. K odvolaniu žalobkyne sa vyjadrila žalovaná, žiadala napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Citovala zo znaleckého posudku, pričom uviedla, že znalec odpovedal na dané otázky primerane podkladom a konštatoval, že pod koreňmi pilierových zubov, na ktoré mostík vyhotovila, neboli žiadne zápalové procesy, pričom po nasadení horného mostíka sa žalobkyňa ku nej už nedostavila. Až po 15 mesiacoch jej bol vyhotovený OPG snímok, s ktorým sa dostavila k Dr. B.. Znalec konštatoval, že hygienické návyky ústnej dutiny u žalobkyne sú na nízkej úrovni, čo zohráva vo výskyte komplikácií každej protetickej práce významnú úlohu. Na niektoré otázky znalec nemohol jednoznačne odpovedať, keďže nemal k dispozícii detailné rtg snímky a detailnú dokumentáciu bezprostredne pred, ani bezprostredne po nasadení horného fixného kruhového mostíka v júni 2006. Podľa rtg zo dňa 15.11.2005 boli zuby 17, 13, 23, 27 v dobrom stave, bez zápalových nálezov pod koreňmi a vhodné pre použitie pilierových zubov. Znalec konštatoval, že 5 dní po osadení mostíka bolestivý zub 17 ošetrila správne. Ošetrovanie tohto zuba však vyžadovalo pokračovanie v liečbe. Keďže sa žalobkyňa nedostavila, zub sa postupne rozpadal pôsobením kyselín a baktérií. To potvrdil aj znalec. Uviedla, že Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou nemá zákonné prostriedky na vykonanie riadneho dokazovania, preto jeho závery nemôžu byť podkladom pre rozhodnutie súdu. Poukázala na to, že MUDr. M. vo svojom stanovisku zo dňa 09.07.2008 uviedol, že jej postup bol v súlade s práním žalobkyne, ktorá nesúhlasila s medicínskym stanoviskom, ktoré jej vysvetlila, zubná náhrada bola vyhotovená lege artis s tým, že pacientka nepristúpila na iné riešenie a že riešenie na vlastnú žiadosť pacientky malo byť

zaznamenané v karte a ňou podpísané. Prvé dve stanoviská I.. M. vyznievajú v jej prospech, avšak OPG snímky popisuje v rozpore s tým ako ich popisuje znalec. Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou si urobil vlastné závery, ktoré však nepochybne odporujú písomným stanoviskám konzultanta úradu a tiež záveru znaleckého posudku. Pokiaľ ide o vedenie zdravotnej karty, podľa jej názoru znalec a konzultant neboli oboznámení s celou zdravotnou dokumentáciou, kde sú záznamy aj na druhej strane a na protetickom štítku. Ak by bol súd pripustil kontrolné znalecké dokazovanie, ani kontrolnému znalcovi by nevedel ponúknuť iné podklady na vypracovanie znaleckého posudku. Záverom poukázala na to, že žalobkyňa sa počas celého konania snažila o prietahy v konaní a svoju neúčasť i neúčasť právnej zástupkyne zdôvodnila lekárskeym potvrdením, ktoré neobsahovalo náležitosti predpísané zákonom.

20. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací prejednal odvolanie žalobkyne a rozhodol vo veci rozsudkom zo dňa 25.februára 2015 č.k. 5Co/338/2013-490 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku o zamietnutí žaloby o náhrade škody v sume 1.277,65 eura potvrdil.

21. Žalobkyňa podala proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 13.decembra 2017 č.k. 7Cdo 132/2017 tak, že rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z dôvodu, že vyjadrenie žalovanej k odvolaniu žalobkyne nebolo doručené žalobkyni, čím odvolací súd nevytvoril žalobkyni možnosť oboznámiť sa s právnou a skutkovou argumentáciou žalovanej a tak došlo k porušeniu práva na spravodlivé konanie. Najvyšší súd SR k dovolacím námietkam žalobkyne uviedol, že v odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Za procesnú vadu konania nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobkyne. Realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením. V prípade neúplnosti alebo nesprávnosti skutkových zistení a skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania. Súd nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu a nie strán, nejde o odňatie možnosti konať pred súdom. Ďalej uviedol, že žalobkyňa namietala aj nespĺnenie podmienok pre uskutočnenie pojednávania súdom prvej inštancie dňa 30.07.2013 v jej neprítomnosti, pričom bolo rozhodnuté vo veci meritórne i keď k tomu neboli podľa nej splnené zákonné podmienky. Najvyšší súd SR dospel k záveru, že v danej veci postupom súdu prvej inštancie uskutočnením pojednávania v neprítomnosti žalobkyne nemohlo dôjsť k porušeniu jej procesných práv. Na pojednávaniach, ktorých sa žalobkyňa zúčastnila osobne, mohla navrhovať dôkazy a realizovať jej právom priznané procesné práva. Súd prvej inštancie postupoval v súlade so zákonom. Žalobkyňa ďalej namietala pochybenie odvolacieho súdu v tom, že rozhodol bez nariadenia pojednávania. Najvyšší súd SR k tomu uviedol, že odvolací súd v čase rozhodovania mal za to, že súd prvej inštancie dokazovanie vykonal v dostatočnom rozsahu pre rozhodnutie vo veci, preto nepovažoval za potrebné dokazovanie doplniť alebo zopakovať, keď konštatoval, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné ako vecne správny potvrdiť. Súd prvej inštancie nerozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania a vo veci nebol daný ani dôležitý verejný záujem. Vychádzajúc z toho, nebol splnený ani jeden dôvod pre nariadenie pojednávania v zmysle vtedy platného § 214 ods. 1 OSP, takže odvolací súd nebol povinný nariadiť pojednávanie. Žalobkyňa ďalej odvolaciemu súdu vyčítala, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení, čím sa však dovolací súd nezaoberal, pretože ide o dovolací dôvod, na ktorý nemôže v tomto konaní dovolací súd prihliadať.

22. Konanie sa tak znovu dostalo do štádia odvolacieho konania o odvolaní žalobkyne proti rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd v prvom rade postupoval v zmysle záverov uznesenia dovolacieho súdu, napravil svoje procesné pochybenie tým, že doručil žalobkyni vyjadrenie žalovanej k odvolaniu, čím bolo žalobkyni zachované jej procesné právo oboznámiť sa so skutkovou a právnou argumentáciou žalovanej a právo vyjadriť sa k nej.

23. Krajský súd ako súd odvolací podľa § 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonom stanovenej lehote, preskúmal napadnuté rozhodnutie, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP), prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné, preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti týkajúcej sa výroku o zamietnutí žaloby o náhrade škody v sume 1.277,65 eura ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

24. Súd prvej inštancie rozhodol vo veci použitím Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol účinný do 30.06.2016. Následne bol prijatý nový procesný predpis - Civilný sporový poriadok, ktorý bol prijatý zákonom č. 160/2015 Z.z., a ktorý nadobudol účinnosť dňa 01.07.2016 a vychádza z princípu aplikácie procesných noriem v ňom obsiahnutých na všetky konania, teda aj na tie, ktoré boli začaté pred dňom jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 1 a 2 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

25. Podľa § 387 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok účinný od 01.07.2016), odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

26. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

27. Ak má odvolací súd za to, že prvostupňový súd nielen vecne správne rozhodol, ale v odôvodnení sa (úplne) správne argumentačne vysporiadal so skutkovým stavom i právnym posúdením, nemusí vyhotovovať štandardné rozhodnutie s náležitosťami podľa § 222 ods. 2 CSP, ale sa len obmedzí na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, správne zistil skutkový stav, správne vec posúdil po právnej stránke, preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti ako vecne správny potvrdil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, preto v zmysle § 387 ods. 1 CSP sa obmedzuje len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a nebude ich opakovať.

28. Vzhľadom k tomu, že dovolací súd sa zaoberal námietkami žalobkyne uvedenými v odvolaní ohľadne postupu súdu prvej inštancie ohľadne vykonania pojednávania v jej neprítomnosti a neprítomnosti jej právnej zástupkyne, ohľadne nevykonania ňou navrhovaného dokazovania súdom prvého stupňa, a to kontrolným znaleckým dokazovaním a výsluchom MUDr. Rumanovského a ohľadne vykonávania dokazovania súdom prvej inštancie a vyslovil záver, že súd prvej inštancie a odvolací súd sa nedopustili žiadnej procesnej vady, nekonali v rozpore so zákonnými ustanoveniami, svojím postupom neodňali účastníkom konania možnosť konať pred súdom, odvolací súd sa už týmito odvolacími dôvodmi nezaoberal.

29. Žalobkyňa v priebehu konania vzala návrh čiastočne späť a domáhala sa zaplata iba nákladov, ktoré vynaložila v súvislosti so stomatologickými ošetreniami a vyhotovením zubnej náhrady u žalovanej, ktoré vyčíslila konkrétnou sumou a dokladovala príjmovými a výdavkovými pokladničnými dokladmi.

30. Podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

31. Citované zákonné ustanovenie vyjadruje zásadu, že každý, tak fyzická, či právnická osoba zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti. Predpokladom vzniku tejto zodpovednosti je, že niekto porušil určitú povinnosť a porušením tejto povinnosti spôsobil inej osobe škodu. Spôsobenie škody inej osobe a príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním a vzniknutou škodou sú ďalšími podmienkami vzniku všeobecnej zodpovednosti za škodu podľa tohto ustanovenia. Ďalšou podmienkou vzniku všeobecnej zodpovednosti za škodu je aj zavinené konanie škodcu, ktoré sa predpokladá, i keď občiansky zákonník nevymedzuje pojem zavinenie. Pri vymedzení tohto pojmu treba vychádzať z toho, že zavinenie je určitý psychický vnútorný vzťah škodcu k vlastnému konaniu, priečiacemu sa objektívnemu právu a ku škode ako k výsledku tohto konania. Naproti tomu príčinnou súvislosťou treba rozumieť určitý objektívny vzťah medzi skutočnosťou zakladajúcou zodpovednosť, t. j. medzi porušením právnej povinnosti a výsledkom t. j. škodou. Zavinenie ako vnútorný psychický vzťah je založený na dvoch zložkách a to na zložke vedomostnej a zložke vôľovej. Forma zavinenia má však svoj význam pri určení miery účasti na spoločnej zodpovednosti, pri určení rozsahu zodpovednosti a pri možnosti použitia práva moderácie podľa § 450 Občianskeho zákonníka.

32. Podľa § 441 Občianskeho zákonníka, ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne, ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.

33. Ak si niekto spôsobí škodu sám, zodpovedá za škodu sám a nemôže uplatniť právo na náhradu škody proti inej osobe, pokiaľ nie je poistený pre prípad zodpovednosti vzniku škody na majetku alebo na zdraví. Citované ustanovenie upravuje prípad, keď škodu síce spôsobila iná osoba, ale súčasne bola spôsobená aj zavinením poškodeného. Preto v takomto prípade nie je správne, aby za škodu zodpovedal jeden alebo druhý. Kto zodpovedá za škodu a v akom rozsahu bude znášať následky spôsobenej škody závisí od toho, či škoda bola spôsobená škodcom a aj zavinením poškodeného alebo či škodu výlučne zaviniel poškodený.

34. Žalobkyňa za jediný dôkazný prostriedok pokladá správu Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, pričom namietala v odvolaní, že súd prvej inštancie neuviedol v rozsudku ako vyhodnotil závery tohto úradu a prečo nebral do úvahy jeho stanovisko. Odvolací súd poukazuje na to, že súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku sa vyporiadal s touto námietkou žalobkyne, pričom navyše dopĺňa, že Úrad na dohľad nad zdravotnou starostlivosťou vychádzal pri posúdení veci z rtg snímok zubov a zubných náhrad žalobkyne. Súd nie je viazaný oznámením o výsledku prešetrenia podania Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, vykonáva vlastné dokazovanie ohľadom zistenia či došlo ku škode na zdraví, či zdravotná starostlivosť bola poskytnutá nesprávne, či na vzniku škody nemala podiel aj poškodená osoba, či škoda vznikla v dôsledku nesprávne poskytnutej zdravotnej starostlivosti (príčinná súvislosť).

35. Vykonaným dokazovaním pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, že žalobkyňa bola v evidencii žalovanej od roku 2002, ktorá jej vykonávala urgentné ošetrenia a následne dňa 03.05.2004 žalobkyňa podpísala so žalovanou dohodu o poskytovaní lekárskej starostlivosti. Dňa 06.12.2005 jej vykonala preventívnu prehliadku, pričom chrup žalobkyne bol v poriadku, nebolo potrebné vykonať žiadne ošetrenie. Žalovaná navrhla žalobkyňi zhotovenie snímateľnej zubnej náhrady, čo však žalobkyňa odmietla, chcela, aby jej zhotovila mostík. Dňa 22.06.2006 žalovaná nasadila žalobkyňi mostík na pilierové zuby 1. triedy. Žalobkyňa dňa 27.06.2006 prišla s bolesťou zuba č. 17 pod mostíkom. Žalovaná jej uvedený zub ošetrila cez mostík odstránením zubného nervu, zub ponechala otvorený a objednala ju o týždeň na ďalšie ošetrenie. Žalobkyňa sa však nedostavila. Až dňa 02.10.2007 žalobkyňa telefonicky žiadala zhotovenie RTG snímku chrupu kvôli zápachu v ústnej dutine. K žalovanej sa viac nedostavila, až dňa 12.11.2007 podstúpila ošetrenie u MUDr. B.a, ktorý jej odstránil zub č. 25 pre rozsiahly kaz. MUDr. Oláh potvrdil, že mostík bol pevne osadený, nepohyboval sa. Následne jej odstránil aj zub č. 27, pretože nebolo možné vymeniť koreňovú výplň. Žalobkyňa sa potom už k MUDr. B. nedostavila a až dňa 19.09.2008 sa dostavila k MUDr. Hanzlíkovej, ktorá jej odstránila zub č. 28, ktorý nesúvisel s mostíkom a následne dňa 24.09.2008 jej sňala horný mostík a odstránila zub č. 17. Na ďalšie ošetrenie k nej už neprišla. MUDr. Hanzlíková taktiež potvrdila, že mostík bol osadený fixovane.

36. Odvolací súd poukazuje na to, že MUDr. M. ako svedok okrem iného potvrdil, že aj zdravý zub sa pod náhradou môže pokaziť, že pacient je povinný rešpektovať liečebný postup stanovený lekárom a že ak pacient nepríde na ošetrenie otvoreného zuba, môže to spôsobiť bolesti a aj zápal okostnice.

37. Z uvedených skutočností jednoznačne vyplýva, že žalovaná vykonala osadenie mostíka na základe želania žalobkyne, keďže táto odmietla žalovanou navrhované vhodnejšie riešenie (pevnú náhradu). Podľa posledného RTG snímku pred nasadením, bol chrup žalobkyne v poriadku. Po osadení mostíka vznikol problém so zubom č. 17, žalovaná ho ošetrila a ďalšiu liečbu stanovila o týždeň, kedy sa už žalobkyňa nedostavila. Nešlo o jednorazový zákrok, ale o liečebný proces pozostávajúci i z ďalších stomatologických ošetrení zuba č. 17 až do jeho vyliečenia. Keďže sa žalobkyňa viac k žalovanej na ošetrenie nedostavila, porušila liečebný proces, znemožnila dokončenie liečby, a teda vyliečenie postihnutého zuba. Týmto prístupom spôsobila, že nedoliečením zuba sa jeho stav zhoršoval. I pre laika je zrejmé, že v prípade nedoliečenia zubného ochorenia môže postupom času mať táto skutočnosť negatívny vplyv na ďalšie zuby a môže dôjsť k ochoreniu, či poškodeniu i ďalších zubov, ďasna či okostnice.

38. Žalobkyňa stav zuba č. 17 viac neriešila až do 24.09.2008, kedy jej ho po odstránení mostíka vytrhla I. R., a to 25 mesiacov po ošetrení žalovanou, pričom po celú tú dobu zub nebol odborne uzavretý. Zhoršovanie stavu tohto zuba mohlo spôsobiť i ďalšie postupne vzniknuté problémy žalobkyne s ďalšími zubami. Keďže žalobkyňa nerešpektovala liečbu nariadenú žalovanou, nedostavila sa na ďalšie ošetrenia, sama si zaviniela zhoršenie stavu chrupu. V konaní nebolo preukázané, že by žalovaná osadila mostík nesprávne, alebo na zuby s kazom či zápalom. Okolnosti vedenia dokumentácie sú pre

toto posúdenie irelevantné. Taktiež nebolo preukázané, že odstránenie zubov č. 25 a 27 bolo dôsledkom nesprávneho nasadenia mostíka. Navyše problémy s uvedenými zubami u žalobkyne vznikli až 17 mesiacov po nasadení mostíka. Kaz na zube sa tvorí približne polroka, preto je zrejmé, že sa nemohol na zube nachádzať v čase, keď žalovaná mostík osadila. Vplyv na stav chrupu žalobkyne mala aj nedostatočná zubná hygiena, čo konštatoval znalec v znaleckom posudku.

39. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam odvolací súd je rovnakého názoru ako súd prvej inštancie, že žalovaná nie je zodpovedná za problémy žalobkyne s chrupom, keďže žalobkyňa si rozpad zubu č. 17 zaviniła sama svojou nezodpovednosťou a ignorovaním stanovenej liečby. Preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

40. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v zmysle § 396 ods. 1, § 255, § 262 ods. 1 CSP. V tomto štádiu konania bola úspešná žalovaná, a tak odvolací súd vyslovil, že sa jej nárok voči žalobkyňi na náhradu týchto trov priznáva. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

41. Toto rozhodnutie prijal odvolací senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).